

MINISTÈRE
DE L'ÉDUCATION
NATIONALE, DE
L'ENSEIGNEMENT
SUPÉRIEUR ET DE
LA RECHERCHE

EBE CAT 1

SESSION 2016

**CAPES
CONCOURS EXTERNE
ET CAFEP**

SECTION : LANGUES RÉGIONALES

CATALAN

COMPOSITION ET TRADUCTION

Durée : 5 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Dans le cas où un(e) candidat(e) repère ce qui lui semble être une erreur d'énoncé, il (elle) le signale très lisiblement sur sa copie, propose la correction et poursuit l'épreuve en conséquence.

De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, il vous est demandé de la (ou les) mentionner explicitement.

NB : La copie que vous rendrez ne devra, conformément au principe d'anonymat, comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé comporte notamment la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

A

COMPOSITION

Basant-vos en els quatre documents següents, mostreu el paper dels Pirineus Orientals en la renovació artística catalana del segle XX.

DOCUMENT N° 1 :

En aquesta riera que baixa del coll de Banyuls, que Maillol resseguí milers de vegades anant i venint entre la seva petita masia i la població, hi trobà elements de la naturalesa que l'acostaren a formes de l'art. En els palets, els rotllons d'aquesta riera, que és curta, generalment seca i que, de seguida que plou una mica, es torna violenta en els palets arrossegats, friccionats per l'aigua i els obstacles, hi trobà formes d'una naturalitat prodigiosa, formes que acariciava constantment i que considerava com una prefiguració de les que l'escultor tractà de fixar en el fang del taller. Llavors sempre en portava alguna a la mà i les butxaques plenes – aquells palets que li deformaven les butxaques, ja de natural tan balderes. Tota forma és la conseqüència de la tensió d'una força natural o humana sobre la matèria. I per això naturalesa i escultura són de separació difícil. Home situat a dins de la naturalesa, concretament a dins d'un rodal precís i limitat de la naturalesa, la seva obra en porta el pes. Naturalesa i escultura són per a ell una cosa idèntica. Els seus torsos, anques, cuixes, tenen un paralelisme amb els perfils de les muntanyes del seu país, amb les corbes del seu paisatge, amb les formes dels palets de riera. Aquestes idees arcaiques, gregues, foren la gran novetat que Maillol aportà en el corrent de l'escultura moderna. El que s'ha d'estimar dels antics no és pas la seva antigor; és la seva permanent, renovada novetat, que deuen a la naturalesa i la raó, que en la naturalesa descobreixen.

Creure que Maillol s'establí sobre aquests fets de seguida que tingué ús de raó seria una pura il·lusió de l'esperit. Li costà molt d'establir-s'hi. La seva vida fou una llarga, lenta circumval·lació per arribar a veure algunes coses clares [...]

¿D'on li provingué la força per a evadir-se del manierisme francès del seu temps, manierisme universal – oficial, burgès i antiburgès – perceptible àdhuc en els monuments als morts de la guerra de 1914, tant com en els salons, a les places i als carrers? Aquesta força li provingué – com manifesta tantes vegades – del seu país, de les arrels que es descobrí en el seu país. No hi altre miracle Maillol que aquest. Fora d'això, tot són detalls i anècdotes. Però el descobriment d'aquestes arrels no se li donà pas de seguida. Si s'hagués mort a cinquanta-cinc anys, no hauria arribat tan sols a ser una glòria local. Ara: el miracle es produí, i aquest rústic de Banyuls, pràcticament analfabet, però apassionat, tossut, intel·ligent, arribà a ser, en un moment determinat, l'home de més bon gust de França, l'escultor més gran del seu temps.

Josep PLA, *Homenots. Tercera sèrie.*

DOCUMENT N° 2 :

L'any 1965 se presenta com a any frontissa. Obre, amb el *Viatge triomfant* de Salvador Dalí, una manifestació artística d'altra mena. D'ara endavant, l'estètica a Catalunya del Nord compta amb experiències en ruptura total amb la pintura de cavallet, experiències que van fins al *happening* i que inician l'era de l'ús dels mèdies com a matèria primera de l'art, és a dir, l'era de la comunicació de massa.

Aqueix viatge tanca amb un discurs pronunciat pel Mestre de Cadaqués a *Sant Vicens*, lloc destacat de la creació i la cultura perpinyanenques dels anys 1950 i 1960. Els tallers de Firmin Bauby, tan emblemàtics de la Reconstrucció i de la recuperació de la creació pels artistes catalans a través de la ceràmica, ja han accedit, gràcies al Jean Lurçat, a una dimensió internacional. Pocs mesos després de l'aparició de Dalí als jardins de *Sant Vicens*, Bauby perd a l'encop un gran amic i un ambaixador preciós. S'ha de tornar a transmetre la flama. La Vila de Perpinyà ha recuperat la seu universitat, i al campus ja se federa la joventut. Els museus esdevenen la cultura del passat i arriba el cinema d'autor a la vida cultural. El 1965 neix el *Festival Confrontation*. Marcel Oms defén una *mutació necessària* en un article-manifest, i conclou qua arran d'aquesta «*l'espectador [per fi] serà tret de la seu condició passiva, alienada, per a formar realment part de la creació*». Aquest missatge és transmès per la jove generació plàstica que troba a Catalunya un terreny d'experimentació molt ampli. Aqueixa generació s'aplega a Ceret l'any després per a una exposició IMPACT. Jacques Lepage presenta: «*A més de la comunitat d'edat, tot i la dissemblança de les expressions, aquells homes tenen en comú una vista incisiva sobre la nostra condició, és per això que evoqui una ferida, perquè desenfrenen, cadascú segons la seu caracterologia, una lesió que és de la nostra civilització castradora. Sem lligats als nostres costums. Tancats dins la nostra bombolla. Víctimes d'una dispersió que ens deixa infrahumans. Trobareu l'antidot al Museu de Ceret. El crit d'individus que se neguen a lligar-se a la manufactura. Ens inquieten. Ens fan protestar. Ens treien dels nostres consentiments. Ens tornen la humanitat*». Les obres de Viallat, Bioulès, Argimón, Buren, Parmentier, Rabascall, Ben, Toroni... ressonen com els primers sotracs del 68... Ceret, Banyuls, Perpinyà tornen a posicionar-se a l'avantguarda.

Eric FORCADA, *Perpinyà al cor del segle XX (1939-1975)*.

DOCUMENT N° 3 :

Josep FRANCH-CLAPERS, «La Retirada» (1940)

DOCUMENT N° 4 :

Martin VIVÈS, «Parasol groc i cel rosa» (1955)

TRADUCTION

A – Traduction en catalan :

Dans le train qui l'emménait vers le nord, Mersault considérait ses mains. Il faisait un ciel d'orage où la course du train mettait une nuée de nuages bas et lourds. Mersault était seul dans ce wagon surchauffé. Il était parti précipitamment dans la nuit et, seul maintenant devant la matinée sombre, il laissait entrer en lui toute la douceur de ce paysage de Bohême, où l'attente de la pluie entre les grands peupliers soyeux et de lointaines cheminées d'usines mettaient comme une envie de larmes. Puis il regardait la plaque blanche aux trois inscriptions : « *Nicht hinauslehnhen, E pericoloso sporgersi, Il est dangereux de se pencher au-dehors.* » De là, ses mains, bêtes vivantes et farouches sur ses genoux, appelaient ses regards. L'une, la gauche, était longue et souple, l'autre noueuse et musclée. Il les connaissait, les reconnaissait et dans le même temps les sentait distinctes, comme capables d'actions où sa volonté n'eût point pris de part.

Albert CAMUS, *La mort heureuse* (1938)

B – Traduction en français :

A l'horabaixa, quan el sol inicia el camí cap a la posta, amb l'Aurora i en Daniel deixem la casa i xano-xano ens arribem fins al poble. Tant l'oncle com l'Aurora s'han vestit per a l'ocasió sense caure, però, en l'elegància gairebé uniforme de la gent de la colònia que fa tot l'efecte de confondre el passeig de la Ribera de Sitges amb el Passeig de Gràcia. Fem la primera visita a la peixateria de la Mercè, una dona grassa i riallera que fa anar de bòlit el marit, que li fa de mosso, on en Daniel es deixa aconsellar per la mestressa i compra més peix del que som capaços de menjar. Després, sense el peix, que anirem a recollir a última hora, ens assemem a la terrassa del cafè La Nansa, entre la clientela de la població, que l'Aurora troba molt més tractable que els esnobs de la capital. Sovint s'atura a saludar-nos l'escultor Pere Jou, la persona que ha fet possible que l'Aurora Izalburu prepari l'exposició de pintura moderna a la casa museu Maricel on l'escultor Jou, invitat per Miquel Utrillo, ha esculpit els capitells de les finestres, una d'elles amb signes maçònics i un personatge idèntic a Picasso, que té una planxa a prop i els peus dins d'una galleda. Cap a quarts de nou, «després d'amarar-nos de la claror del crepuscle» com diu l'Aurora, refem el camí, recollim el peix i acabem de comprar els queviures per l'endemà, que transporta amb una bossa de malla.

Joan AGUT, *Rosa de foc* (2004)

Réflexion en français : Connaissances linguistiques et culturelles

1.

« de lointaines cheminées d'usines mettaient comme une envie de larmes »
« comme capable d'actions où sa volonté n'eût point pris de part »

À partir des passages ci-dessus,

- présentez les différentes catégories grammaticales auxquelles peut appartenir le mot « de », dans la langue française,
- expliquez ce qu'il advient lorsque l'on passe au catalan.

2.

« cap a quarts de nou »

Proposez une explication, adressée à des élèves de collège, de la façon traditionnelle de donner l'heure en catalan tout en la comparant avec la manière de le faire en français et, éventuellement, dans une autre langue.